

JAVNO-ZASEBNO PARTNERSTVO

► PRILOŽNOST ZA GRADBENA PODJETJA

JAVNO-ZASEBNO PARTNERSTVO

- ▶ Javno-zasebno partnerstvo predstavlja razmerje **zasebnega vlaganja v javne projekte** in/ali **javnega sofinanciranja zasebnih projektov, ki so v javnem interesu**, ter je **sklenjeno med javnim in zasebnim partnerjem** v zvezi z izgradnjo, vzdrževanjem in upravljanjem javne infrastrukture ali drugimi projekti, ki so v javnem interesu, in s tem povezanim izvajanjem gospodarskih in drugih javnih služb ali dejavnosti, ki se zagotavljajo na način in pod pogoji, ki veljajo za gospodarske javne službe, oziroma drugih dejavnosti, katerih izvajanje je v javnem interesu, oziroma drugo vlaganje zasebnih ali zasebnih in javnih sredstev v zgraditev objektov in naprav, ki so deloma ali v celoti v javnem interesu, oziroma v dejavnosti, katerih izvajanje je v javnem interesu. (2. člen Zakona o javno zasebnem partnerstvu)

. **"javni partner je država ali samoupravna lokalna skupnost**, ki v razmerju javno-zasebnega partnerstva v okviru svoje stvarne in krajevne pristojnosti sklene razmerje javno-zasebnega partnerstva, v katerem tudi podeli pravico in obveznost izvajati dejavnost.....

. **drug javni partner je pravna oseba javnega prava, ki jo ustanovi država ali samoupravna lokalna skupnost oziroma druga oseba, ki je javni naročnik po določbah zakona, ki ureja javna naročila, in lahko sklene razmerje javno-zasebnega partnerstva samo, če tako določa zakon ali na njegovi podlagi izdan predpis.**

. **zasebni partner oziroma "izvajalec javno-zasebnega partnerstva"** je ena ali več pravnih ali fizičnih oseb, ki sklene razmerje javno-zasebnega partnerstva, v katerem tudi pridobi pravico in obveznost izvajati javno-zasebno partnerstvo;

"razmerje javno-zasebnega partnerstva" je razmerje med javnim in zasebnim partnerjem v zvezi z javno-zasebnim partnerstvom. Razmerje javno-zasebnega partnerstva se lahko izvaja kot razmerje pogodbenega partnerstva (pogodbeno partnerstvo) ali razmerje statusnega partnerstva (statusno partnerstvo);

➤ **"pogodbeno partnerstvo"** je oblika razmerja javno-zasebnega partnerstva, ki se lahko izvaja kot javnonaročniško partnerstvo ali koncesijsko partnerstvo;

➤ **"javnonaročniško partnerstvo"** je oblika pogodbenega javno-zasebnega partnerstva, kot je opredeljeno v drugi alineji 26. člena tega zakona;

➤ **"koncesijsko partnerstvo"** je oblika pogodbenega javno-zasebnega partnerstva, kot je opredeljeno v prvi alineji 26. člena tega zakona;

➤ **"predmet javno-zasebnega partnerstva"** so pravice in obveznosti javnega partnerja, povezane z izvajanjem javno-zasebnega partnerstva. Predmet javno-zasebnega partnerstva je lahko tudi javno pooblastilo, če je nujno vezano na izvajanje javno-zasebnega partnerstva;

"**koncesija gradenj**" je oblika koncesijskega partnerstva, kot je opredeljeno v 79. členu tega zakona;

"**koncesija storitev**" je oblika koncesijskega partnerstva, kot je opredeljeno v 92. členu tega zakona;

Namen tega zakona je omogočiti in pospeševati zasebna vlaganja v izgradnjo, vzdrževanje oziroma upravljanje objektov in naprav javno-zasebnega partnerstva ter druge projekte, ki so v javnem interesu.....

Za doseganja namena zakona se javno-zasebno partnerstvo izvaja na področju financiranja, projektiranja, **izgradnje**, nadzora, organizacije in upravljanja, vzdrževanja ter izvajanja dejavnosti iz prejšnjega odstavka.

Zaradi spodbujanja javno-zasebnega partnerstva mora javni partner **pri izbiri načina izvajanja projekta (postopka)**, ki je lahko predmet javno-zasebnega partnerstva v smislu 2. člena tega zakona, oceniti, ali ga je mogoče izvesti kot javno-zasebno partnerstvo (ocena upravičenosti izvedljivosti projekta in primerjava variant oziroma drugega projekta). Ocene ni obvezno opraviti v primeru projektov, določenih s predpisom iz četrtega odstavka tega člena.

V primeru vrednosti nad 5.278.000 eurov lahko javni partner naročilo gradnje oziroma storitve izvede kot javno naročilo samo v primeru, če se glede na ekonomske in druge okoliščine projekta ugotovi, da postopka ni mogoče izvesti v eni izmed oblik javno-zasebnega partnerstva ali to ekonomsko ni upravičeno.

Odločitev o ugotovitvi javnega interesa za sklenitev javno-zasebnega partnerstva in izvedbi projekta v eni izmed oblik javno-zasebnega partnerstva po tem zakonu sprejme vlada oziroma predstavniški organ samoupravne lokalne skupnosti.

Drug javni partner lahko sprejme odločitev o ugotovitvi javnega interesa za sklenitev javno-zasebnega partnerstva in izvedbi projekta v eni izmed oblik javno-zasebnega partnerstva samo na podlagi soglasja ustanovitelja ali pooblastila, določenega z zakonom. Pogodbo o javno-zasebnem partnerstvu sprejme drug javni partner po pridobitvi soglasja ustanovitelja.

Zakon o javno-zasebnem partnerstvu

Temeljna

načela:

- ▶ načelo enakosti
- ▶ načelo transparentnosti
- ▶ načelo sorazmernosti
- ▶ načelo uravnoveženosti
- ▶ načelo konkurence
- ▶ načelo procesne avtonomije načelo subsidiarne odgovornosti
- ▶ načelo sodelovanja

Zakon o javno-zasebnem partnerstvu

- **Ministrstvo, pristojno za finance** (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) oblikuje posebno organizacijsko enoto v svoji sestavi, ki razvija, spremlja in sodeluje pri izvajanju javno-zasebnega partnerstva v Republiki Sloveniji,
- Ministrstvo spremlja, svetuje in v skladu s predpisi sodeluje pri izbiri, vrednotenju ter izvedbi projektov javno-zasebnega partnerstva.
- Ministrstvo tudi vodi **evidence projektov javno-zasebnega partnerstva** in jih spremlja ter nudi strokovno pomoč drugim javnim partnerjem na državni (sektorske enote) ali lokalni ravni pri oblikovanju aktov, s katerimi se ugotavlja izpolnjevanje ekonomskih, pravnih in drugih pogojev za nastajanje in izvajanje razmerja javno-zasebnega partnerstva, p....

Zakon o javno-zasebnem partnerstvu

statusno javno-zasebno partnerstvo

- **statusno javno-zasebno partnerstvo** je razmerje, sklenjeno med javnim in zasebnim partnerjem na način, da država, ena ali več samoupravnih lokalnih skupnosti ali drugih oseb javnega prava oziroma drug javni partner podeli izvajanje pravic in obveznosti, ki iz javno-zasebnega partnerstva izhajajo, izvajalcu statusnega javno-zasebnega partnerstva (v nadaljnjem besedilu: izvajalcu statusnega partnerstva):
 - - z ustanovitvijo pravne osebe, pod pogoji, ki jih določa to poglavje,
 - - s prodajo deleža javnega partnerja v javnem podjetju ali drugi osebi javnega ali zasebnega prava,
 - - z nakupom deleža v osebi javnega ali zasebnega prava, z dokapitalizacijo ali,
 - - na drug, primeroma naštetim oblikam pravno in dejansko soroden in primerljiv način ter s prenosom izvajanja pravic in obveznosti, ki iz javno-zasebnega partnerstva izhajajo, na to osebo (na primer izvajanje gospodarske javne službe

Zakon o javno-zasebnem partnerstvu

pogodbeno javno-zasebno partnerstvo

- lahko ima **obliko koncesijskega razmerja**; tj. dvostranskega pravnega razmerja med državo oziroma samoupravno lokalno skupnostjo ali drugo osebo javnega prava kot koncedentom in pravno ali fizično osebo kot koncesionarjem, v katerem koncedent podeli koncesionarju posebno ali izključno pravico izvajati gospodarsko javno službo oziroma drugo dejavnost v javnem interesu, kar lahko vključuje tudi zgraditev objektov in naprav, ki so deloma ali v celoti v javnem interesu (v nadaljnjem besedilu: koncesijsko partnerstvo),
 - ali obliko
 - **javnonaročniškega razmerja**; tj. odplačnega razmerja med naročnikom in dobaviteljem blaga, izvajalcem gradenj ali izvajalcem storitev, katerega predmet je naročilo blaga, izvedba gradnje ali storitve (v nadaljnjem besedilu: javnonaročniško partnerstvo).

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

- Gradbena pogodba je podjemna pogodba, s katero se **izvajalec zavezuje**, da bo po **določenem načrtu** v **dogovorjenem roku** zgradil določeno gradbo na določenem zemljišču ali da bo na takem zemljišču oziroma na že obstoječem objektu izvedel kakšna druga gradbena dela, **naročnik pa se zavezuje, da mu bo za to plačal določeno ceno.**
- Pisna oblika

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

ODMIK OD GRADBENEGA NAČRTA:

- **Za vsak odmik od gradbenega načrta** oziroma od pogodbenih del mora imeti izvajalec pisno soglasje naročnika.
- **Za dela, ki jih je opravil brez takega soglasja, ne more zahtevati povečanja dogovorjene cene.**

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

NUJNA NEPREDVIDENA DELA:

- ▶ Izvajalec lahko izvede nepredvidena dela tudi **brez poprejšnjega soglasja naročnika**, če si ga zaradi njihove nujnosti ni mogel preskrbeti.
- ▶ Definicija nepredvidenih del: so tista dela, ki jih je bilo treba **nujno** opraviti, da bi bila zagotovljena **stabilnost objekta** ali **da ne bi nastala škoda**, **povzročila pa jih je nepričakovana težja narava zemljišča, nepričakovana voda ali kakšen drug izreden in nepričakovan dogodek.**
- ▶ Izvajalec mora o teh pojavih in storjenih ukrepih **nemudoma** obvestiti naročnika.

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

NUJNA NEPREDVIDENA DELA:

- ▶ Izvajalec ima pravico do **pravičnega plačila za nepredvidena** dela, ki jih je bilo treba opraviti.
- ▶ Naročnik lahko odstopi od pogodbe, če bi morala biti zaradi teh del dogovorjena cena precej višja; o tem pa mora nemudoma obvestiti izvajalca.
- ▶ V primeru odstopa od pogodbe, mora naročnik plačati izvajalcu ustrezen del cene za že opravljena dela, pa tudi pravično povračilo za nujne stroške.

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

CENA DEL:

► **Cena del** je lahko določena **od merske enote** dogovorjenih del (cena na enoto) ali **v skupnem znesku za celotni objekt** (skupaj dogovorjena cena).

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

SPREMEMBA CENE:

- Če ni glede spremembe cene v pogodbi določeno kaj drugega, lahko izvajalec, ki je v pogodbenem roku izpolnil svojo obveznost, zahteva zvišanje cene za dela, če so se v času od sklenitve pogodbe do njene izpolnitve zvišale cene za elemente, na podlagi katerih je bila določena, tako da bi morala biti ta cena višja več kot za dva odstotka.
- Če izvajalec zaradi vzrokov, za katere odgovarja, ni izvedel del v pogodbenem roku, lahko zahteva zvišanje cene za dela, če so se v času od sklenitve pogodbe do dneva, ko bi morala biti dela po pogodbi končana, zvišale cene za elemente, na podlagi katerih je bila določena, tako da bi morala biti po novih cenah za te elemente višja več kot za pet odstotkov.

V primerih iz prejšnjih dveh odstavkov lahko izvajalec zahteva le razliko v ceni del, ki presega dva oziroma pet odstotkov.

Izvajalec se ne more sklicevati na zvišanje cen za elemente, na podlagi katerih je bila določena cena za dela, če so se cene zvišale potem, ko je prišel v zamudo.

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

DOLOČILO O NESPREMENLJIVOSTI CEN:

- ▶ Če je bilo dogovorjeno, da se **cena za dela ne bo spremenila**, ko bi se po sklenitvi pogodbe zvišale cene za elemente, na podlagi katerih je bila določena, lahko izvajalec kljub takemu pogodbenemu določilu zahteva spremembo, če so se cene za elemente toliko zvišale, da bi morala biti cena za dela več kot za **deset odstotkov** višja.
- ▶ Vendar lahko **v tem primeru izvajalec zahteva samo razliko v ceni, ki presega deset odstotkov, razen če so se cene za elemente zvišale potem, ko je prišel v zamudo.**

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

ODSTOP OD POGODBE ZARADI ZVIŠANJA CENE

- ▶ Če bi se v primerih iz prejšnjih členov dogovorjena cena **precej zvišala**, lahko naročnik odstopi od pogodbe.
- ▶ V primeru odstopa od pogodbe mora naročnik plačati izvajalcu ustrezen del dogovorjene cene za do tedaj opravljena dela, pa tudi pravično povračilo za nujne stroške.

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

Pravica naročnika, da zahteva znižanje dogovorjene cene:

- Če so se v času od sklenitve pogodbe do izpolnitve izvajalčeve obveznosti cene za elemente, na podlagi katerih je bila določena cena za dela, **znižale več kot za dva odstotka**, dela pa so bila opravljena v dogovorjenem roku, ima naročnik **pravico zahtevati ustrezno znižanje dogovorjene cene za dela nad ta odstotek**.
- Če je bilo **dogovorjeno, da se cena za dela ne bo spremenila**, dela pa so bila opravljena v dogovorjenem roku, ima naročnik pravico do znižanja dogovorjene cene v primeru, ko so se cene za elemente, na podlagi katerih je bila določena, **toliko znižale, da bi bila cena več kot za deset odstotkov nižja**, in to za razliko **nad deset odstotkov**.

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

Pravica naročnika, da zahteva znižanje dogovorjene cene:

- ▶ Če je izvajalec del v zamudi, ima naročnik pravico do sorazmernega znižanja cene za dela za vsako znižanje cene za elemente, na podlagi katerih je bila ta cena določena.

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

Cena, določena s **klavzulo "ključ v roke"**

- ▶ Če vsebuje gradbena pogodba določilo "ključ v roke" ali kakšno drugo podobno določilo, se **izvajalec samostojno zavezuje, da bo izvedel skupaj vsa dela, ki so potrebna za zgraditev in uporabo nekega celotnega objekta.**
- ▶ V tem primeru vsebuje dogovorjena cena tudi vrednost vseh nepredvidenih in presežnih del, izključuje pa vpliv manjkajočih del nanjo.
- ▶ Če je pri pogodbi "ključ v roke" udeleženi kot pogodbeni stranki **več izvajalcev**, je njihova odgovornost nasproti naročniku **solidarna**.

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

ODGOVORNOST ZA NAPAKE:

- ▶ Če ni v tem poglavju drugače določeno, se uporabljajo glede odgovornosti za napake gradbe ustrezne določbe iz poglavja tega zakonika o podjemni pogodbi.

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

Prehod pravic iz odgovornosti za napake:

► Pravice naročnika nasproti izvajalcu zaradi napake gradbe preidejo tudi na vse poznejše pridobitelje gradbe ali njenega dela, vendar tako, da **poznejšim pridobiteljem ne teče nov rok za obvestilo in tožbo, temveč se jim rok prednikov všteva.**

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

ODGOVORNOSTI IZVAJALCA
IN PROJEKTANTA ZA SOLIDNOST GRADBE

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

- ▶ **Izvajalec** odgovarja za morebitne napake v izdelavi gradbe, ki zadevajo njeno solidnost, če se take napake pokažejo v **desetih letih od izročitve in prevzema del.**
- ▶ Izvajalec odgovarja tudi za morebitne **pomanjkljivosti zemljišča, na katerem je zgrajena gradba, ki se pokažejo v desetih letih od izročitve in prevzema del, razen če je specializirana organizacija dala strokovno mnenje, da je zemljišče primerno za gradnjo, in se med gradnjo niso pojavile okoliščine, ki bi bile vzbujale dvom o utemeljenosti strokovnega mnenja.**

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

- To velja tudi za **projektanta, če izvira napaka gradbe iz kakšne napake v načrtu.**
- Po določbah prejšnjih odstavkov ta dva nista odgovorna le naročniku, pač pa tudi vsakemu drugemu pridobitelju gradbe.
- ***Te njune odgovornosti ni mogoče s pogodbo niti izključiti niti omejiti.***

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

Dolžnost obvestitve in izguba pravice:

- ▶ Naročnik ali drug pridobitelj je dolžan obvestiti o napakah izvajalca in projektanta **v šestih mesecih od dneva, ko je napako ugotovil**, sicer izgubi pravico sklicevati se nanjo.
- ▶ Pravica naročnika ali drugega pridobitelja nasproti izvajalcu oziroma projektantu iz njune odgovornosti za napake **preneha v enem letu od dneva, o je o napaki obvestil projektanta oziroma izvajalca**.
- ▶ Izvajalec oziroma projektant se ne more sklicevati na določbe prejšnjih odstavkov, če se napaka nanaša na dejstva, ki so mu bila znana oziroma mu niso mogla ostati neznana, pa jih ni sporočil naročniku oziroma drugemu pridobitelju, ali če je s svojim ravnanjem zavedel naročnika oziroma drugega pridobitelja, da pravic ni pravočasno uveljavil.

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

Zmanjšanje in izključitev odgovornosti:

- ▶ **Izvajalec ni prost odgovornosti**, če je nastala napaka zato, ker je pri izvajanju posameznih del **ravnal po zahtevah naročnika**.
- ▶ Vendar je v primeru, če je pred izvršitvijo posameznega dela po zahtevi naročnika tega **opozoril** na nevarnost nastanka napak, njegova **odgovornost zmanjšana, v okoliščinah danega primera pa lahko tudi izključena**.

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

REGRESI:

- ▶ Če sta v razmerju do naročnika za napako odgovorna izvajalec in projektant, je njuna odgovornost solidarna.
- ▶ Projektant, ki je izdelal načrt gradbe in mu je bil zaupan nadzor nad izvršitvijo del, odgovarja tudi za napake v izvršenih delih, ki so nastale zaradi vzrokov za katere odgovarja izvajalec, če bi jih bilo lahko opaziti ob običajnem in primernem nadziranju del, vendar ima pravico zahtevati od izvajalca ustrezno povračilo.

GRADBENA POGODBA- OBLIGACIJSKI ZAKONIK

REGRESI:

- **Izvajalec, ki je povrnil škodo**, nastalo zaradi napake v izvršenih delih, ima pravico zahtevati **od projektanta povračilo** v tolikšni meri, kolikor izvirajo napake v izvršenih delih iz napak v načrtu.
- Če je za napako odgovoren nekdo, ki mu je **izvajalec zaupal del posla**, ga mora izvajalec, če namerava zahtevati od njega povračilo, **obvestiti o napaki v dveh mesecih od dneva, ko je naročnik obvestil njega.**

FIDIC

FIDIC

- ▶ FIDIC – mednarodno združenje svetovalnih inženjerjev
- ▶ Ustanovljeno 1913, in danes združuje več kot 80 držav
- ▶ Namen: vzdrževanje visokih etičnih in strokovnih standardov
- Namenjena konzultantom, investitorjem in izvajalcem
- ▶ 1999 so bile izdane nove štiri knjige pogodbenih pogojev:
 - Rdeča knjiga- pogoji pogodb za gradbena dela
 - Rumena knjiga – pogoji pogodb za opremo, projektiranje in izgradnjo
 - Srebrna knjiga – pogoji pogodb za projekte na ključ
 - Zelena knjiga – kratka oblika pogodbe

FIDIC

- ▶ Uporabo pravil FIDIC priporoča tudi Svetovna banka,
- ▶ Mednarodno združenje odvetnikov,
- ▶ Evropsko združenje izvajalcev gradbenih del

FIDIC

- ▶ Pravila FIDIC se **praviloma** uporabljajo na področju sklepanja investicijskih poslov z **mednarodnim elementom**
- ▶ Splošni pogoji FIDIC določajo, da **pogodbeni stranki izbereta pravo**, ki se uporablja za njuno razmerje
- ▶ Pogodbeni stranki **izbereta organ**, ki bo presojal njune morebitne spore – arbitražo
- ▶ **Pomembno je vedeti, da uporaba domačega prava, če gradnja poteka na ozemlju Slovenije, kljub zgoraj navedenemu ni vedno v celoti izključena-obvezna uporaba kogentnih zakonskih določb (ZGO-1, določbe varnosti pri delu, tehnični standardi.....)**

FIDIC

- ▶ Reševanje sporov v okviru rdeče knjige je urejeno dvostopenjsko (komisija za reševanje sporov, arbitraža)
- ▶ V Sloveniji je bila uporabnik rdeče knjige FIDIC družba DARS in nekatere občine – uporaba javnih sredstev
- ▶ V primeru spora pred slovenskim sodiščem se mora ne glede na določbe pogodbe uporabiti pravo, ki velja na našem območju (OZ), pogodbeni določila, ki so drugačna pa veljajo samo če niso v nasprotju z kogentnimi določbami OZ

FIDIC

- ▶ Uporaba pravil FIDIC v konkretnem poslu ne sme biti samodejna
- ▶ Vsako pogodbeno razmerje je potrebno glede na besedilo FIDIC presoditi individualno in že v stipulacijski fazi ugotavljati v koliki meri bo pravilo FIDIC uporabljeno. Vsako besedilo FIDIC zagotovo ne ustreza našim razmeram, ampak je mora investitor oceniti katero določbo konkretnega besedila FIDIC bi bilo primerno vnesti v pogodbo.
- ▶ Najpogosteje zgornje trditve uporabljamo takrat, kadar se pogovarjamo o morebitnih **nepredvidljivih fizičnih razmerah**, ki bi se lahko pojavile pri gradnji
- ▶ Te lahko namreč vplivajo na končno ceno celotne investicije, zato nepredvidljive fizične razmere, **nepredvidljive težave in morebiti nujna nepredvidena dela že pojmovno ne spadajo v normalen okvir tveganja gradbenega posla**

FIDIC

ali na temo cene.....

- ▶ Tako že naše gradbene **uzance (uzanca 23) dopuščajo spremembo cene**, če so izredni dogodki vplivali na njeno višino
- ▶ Rdeča in rumena knjiga FIDIC (1999) in pogoji gradbenih pogodb (2005) dajejo **obširna pooblastila inženirju glede ugotovitve obstaja nepredvidljivih fizičnih razmer**
- ▶ Do podobne ugotovitve (utemeljenosti nujnih nepredvidenih del) pridemo tudi z napotilom iz 4. odstavka 634. člena OZ, ki izvajalcu daje pravico do pravičnega plačila za opravljena nujna nepredvidena dela
- ▶ **Pravično plačilo je pravni standard, katerega vsebino zapolnimo v vsakem posameznem primeru**
- ▶ Pravično plačilo je odvisno od mnogih elementov, katerih okvire bi kazalo **urediti v pogodbi**

FIDIC

- Zaključimo lahko, da se mednarodna pravila, torej tudi pravila FIDIC lahko uporabljajo, če se stranki za njihovo uporabo dogovorita bodisi izrecno, ali pa se na uporabo pravil domneva
- Če se mednarodna pravila ne uporabijo kot pogodbeno pravila, so pod določenimi pogoji lahko izpolnjeni pogoji za njihovo uporabo, npr. za razlago pravnih standardov nacionalnega pravnega reda ali pa se uporabijo na podlagi pravil o poslovnih običajih
- Zakonska pravila morajo takšno uporabo mednarodnih pravil omogočati – kar je po OZ, 12. členu, z uveljavitvijo splošne klavzule o poslovnih običajih, uzancah in praksi, mogoče

KLAVZULE O DOLOČITVI CENE V GRADBENI POGODBI PO OZ IN MEDNARODNI PRAKSI

OZ – MEDNARODNA PRAVILA - FIDIC

OZ – MEDNARODNA PRAVILA - FIDIC

- ▶ Pri gradbeni pogodbi je dopustno (zaradi narave gradbene pogodbe), da **se cena ne določi dokončno oz.fiksno**
- ▶ Možno je prilagajanje cene dejansko izvedenim delom in razmeram na trgu
- ▶ Razlog takšne stališču je v dalj časa trajajoči izvedbi gradbenih del
- ▶ Zgornjim ugotovitvam služijo **posamezne klavzule** v katerih se je mogoče dogovori kako posamezne okoliščine vplivajo na spremembo cene, ki je bila dogovorjena ob sklenitvi pogodbe
- ▶ Tako je možno zaključiti, da se prepletajo na tem področju OZ in mednarodna praksa – pravila FIDIC

- ▶ Za področje določitve cen, ki ga OZ ureja v 649. členu pride v poštev primerjava z rdečo knjigo FIDIC ter za preprostejše gradbene pogodbe pravila FIDIC iz zelene knjige
- ▶ **Cena je po OZ bistvena sestavina za veljavno sklenitev gradbene pogodbe**
- ▶ Klavzule o določitvi cene pozna tako OZ kot Posebne gradbene uzance (Uradni list SFRJ, ŠT. 18/1977)
- ▶ Tako je cena lahko cena na enoto mere, skupaj dogovorjena cena ali cena na ključ

OZ – MEDNARODNA PRAVILA - FIDIC

- ▶ OZ in PGU uporabljajo v zvezi z določitvijo cene pojme kot so: presežena dela, manjkajoča dela, nepredvidena dela in nujna nepredvidena dela
- ▶ Rdeča knjiga FIDIC teh pojmov ne uporablja, vendar tovrstna dela vplivajo na končno plačilo, če je tako dogovorjeno s pogodbenim določilom o ceni in plačilu
- ▶ Določitev cene v gradbeni pogodbi je specifična predvsem zato, ker **poleg cene stranki določita tudi obseg del katerih vrednost je zajeta v pogodbeni ceni**
- ▶ Praviloma stranki v gradbeni pogodbi določita tudi katere stranka nosi stroške za tista dela, ki jih nista predvideli

SPREMEMBA CENE, DODATNA DELA

- ▶ Kot smo že opredelili je cena bistveni element gradbene pogodbe
- ▶ Dogovor o ceni zavezuje obe stranki
- ▶ Določeni pogoji lahko po dokončanju del ceno spremenijo. Nepošteno bi bilo, da bi riziko določenih okoliščin, ki vplivajo na končno ceno nosila samo ena stranka, vendar ravno to zavezuje stranki, da se natančno dogovorita katere okoliščine in riziki bodo bremenili stranko
- ▶ Izrecno opozarjam na določbo OZ, 653. člen, ki določa posebna pravila za nujna nepredvidena dela, vendar gre za določbo ki je izredno restriktivna. To pomeni, da se v praksi lahko pojavi spor ali za takšna nujna nepredvidena dela sploh gre.

SPREMEMBA CENE, DODATNA DELA

- V praksi se **ob izvedbi večjih količin ali izvedbi nujnih nepredvidenih del** pogosto sklepajo **aneksi k pogodbam**
- Aneks predstavlja soglasje strank o spremembi pogodbene vsebine vendar v našem primeru pomeni soglasje strank, da je bilo potrebno dejansko izvesti nujna nepredvidena dela... Kar vpliva tudi na ceno
- **Pozorni moramo biti pri pravilih javnega naročanja, ki posegajo v splošna pravila o sklepanju pogodbe,** načelno pa v pravila OZ o izpolnjevanju pogodbenih obveznosti ne posegajo
- **Pogodbe o oddaji javnega naročila ni mogoče spreminjati, saj je osnovo pravilo, da se upošteva dogovorjeno vsebina ob sklenitvi**

SPREMEMBA CENE, DODATNA DELA

- ▶ Vendar tudi **Zakon o javnem naročanju ne onemogoča realizacije pravil OZ o ceni v gradbeni pogodbi**, če se le-ta spremeni zato, ker se izpolnijo pogoji iz zakona, ki vplivajo na spremembo cene. To pomeni, da se ne spreminja pogodbeno vsebina.
- ▶ To pravilo je pravzaprav nujno tudi zaradi varstva tistih izvajalcev gradbenih del, ki niso dobili javnega naročila. **Naročnik mora utemeljiti zakaj dodatnih del ni vključil v javni razpis za osnovno naročilo.**

SPREMEMBA CENE, DODATNA DELA

- ▶ Izjemno pomembno je **pravilo, da se dopustnost dodatnih del v kohezijskih projektih**, torej tistih projektih, ki se sofinancirajo s sredstvi Evropskega kohezijskega sklada v skladu z evropsko in nacionalno zakonodajo **presoja zelo strogo**. Obstaja skrb, da se morebiti za dodatnimi deli, predvidenimi z aneksi k osnovnim izvajalskim pogodbam za gradbena dela skriva povečanje vrednosti projekta.
- ▶ Financiranje dodatnih del mora biti opravičljivo tako po Evropski kohezijski zakonodaji, kot po nacionalnem predpisu
- ▶ Potrebna je presoja z vidika javnega razpisa za izbor izvajalca, gradbenih uzanc, pogodbenih določil in celotnega projekta, uporaba pravil FIDIC

PA ŠE NEKAJ... ZJN-2

- ▶ Vprašanje cene je na gradbenem področju izjemno pomembno
- ▶ Zelo kritično se presoja področje javnih naročil po kriteriju najnižje cene. Je s tem res izpolnjeno načelo učinkovite porabe javnih sredstev?
- ▶ Najnižja cena pogosto pomeni neobičajno nizko ponudbo, spodbuja nelojalno konkurenco med ponudniki in v končni fazi lahko nezmožnost kritja poslovnih stroškov
- ▶ Pravilo bi moralo biti (kar se že upošteva v spremenjenih aktih) najboljše razmerje med kakovostjo in ceno izvedbe naročila

50

OBLIKE ZAKONITEGA DELA

OBLIKE ZAKONITEGA ZAPOSLOVANJA

ZAKON O UREJANJU TRGA DELA (ZUTD-A, Uradni list RS, 21/13)

Začasno ali občasno delo
Uporabljati se se je začelo 1. 7. 2013

- ▶ Začasno ali občasno delo se opravlja na podlagi **pogodbe o opravljanju začasnega ali občasnega dela** kot posebnega pogodbenega razmerja med delodajalcem in upravičencem, ki ima lahko tudi nekatere elemente delovnega razmerja, kot jih določa zakon, ki ureja delovna razmerja. Obvezni podatki, ki jih mora vsebovati pogodba o opravljanju začasnega ali občasnega dela, so:
 - naziv, sedež, matična in davčna številka delodajalca,
 - ime, priimek, rojstni datum, matična in davčna številka upravičenca,
 - vrsta dela, ki se bo opravljalno kot začasno ali občasno delo,
 - obdobje opravljanja začasnega ali občasnega dela,
 - podatek o predvidenem številu ur začasnega ali občasnega dela,
 - datum sklenitve pogodbe,
 - urna postavka za opravljeno delo in
 - predviden skupen znesek dohodka.

DOGODBA O OPRAVLJANJU ZAČASNEGA IN OBČASNEGA DELA

- ▶ Za začasno ali občasno delo se uporabljajo določbe **zakona, ki ureja delovna razmerja**, o prepovedi diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu, enake obravnave glede na spol, delovnem času, odmorih in počitkih ter odškodninski odgovornosti. Za začasno ali občasno delo se uporabljajo tudi **predpisi, ki urejajo varnost in zdravje pri delu**.

V sporih med delodajalcem in upravičencem po tem zakonu odloča **delovno sodišče**.

DOGODBA O OPRAVLJANJU ZAČASNEGA IN OBČASNEGA DELA

- ▶ Upravičenec do začasnega ali občasnega dela po tem zakonu je oseba, ki ima v Republiki Sloveniji **status upokojenca**.

Med upravičence iz prejšnjega odstavka **se ne štejejo** osebe, ki so v skladu z zakonom, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, pridobile **pravico do dela starostne ali predčasne pokojnine**, ki se izplačuje zavarovancu, ki ostane v zavarovanju, v višini sorazmerja s skrajšanjem ur opravljanja dela.

DOGODBA O OPRAVLJANJU ZAČASNEGA IN OBČASNEGA DELA

- ▶ Začasno ali občasno delo lahko upravičenec opravlja v obsegu največ **60 ur** v koledarskem mesecu. Neizkoriščenih ur ni mogoče prenašati v naslednji koledarski mesec.

(2) Urna postavka upravičenca za opravljeno uro začasnega ali občasnega dela ne sme biti nižja od **4,20 eurov**, dohodek za opravljeno začasno ali občasno delo pa v seštevku v koledarskem letu ne sme presegati **6.300** eurov. Višina urne postavke in višina dohodka za opravljeno začasno ali občasno delo se usklajuje z rastjo minimalne plače v Republiki Sloveniji, kot jo določa zakon, ki ureja minimalno plačo.

- ▶ (3) Upravičenec lahko začasno ali občasno delo opravlja pri več delodajalcih hkrati, vendar v seštevku ne sme preseči predpisane omejitve glede števila ur in višine dohodka iz prvega in drugega odstavka tega člena.

DOGODBA O OPRAVLJANJU ZAČASNEGA IN OBČASNEGA DELA

- ▶ **Omejitve** za opravljanje začasnega ali občasnega dela **pri delodajalcu** v posameznem koledarskem mesecu so:
 - pri delodajalcu, ki nima zaposlenega nobenega delavca oziroma delavke (v nadaljnjem besedilu: delavec), se lahko opravi največ 60 ur začasnega ali občasnega dela,
 - pri delodajalcu, ki zaposluje od enega do vključno deset delavcev, se lahko opravi največ 100 ur začasnega ali občasnega dela,
 - pri delodajalcu, ki zaposluje več kot deset do vključno 30 delavcev, se lahko opravi največ 150 ur začasnega ali občasnega dela,
 - pri delodajalcu, ki zaposluje več kot 30 do vključno 50 delavcev, se lahko opravi največ 400 ur začasnega ali občasnega dela,
 - pri delodajalcu, ki zaposluje več kot 50 delavcev do vključno 100 delavcev, se lahko opravi največ 750 ur začasnega ali občasnega dela,
 - pri delodajalcu, ki zaposluje več kot 100 delavcev, se lahko opravi največ 1.050 ur začasnega ali občasnega dela.

POGODBA O OPRAVLJANJU ZAČASNEGA IN OBČASNEGA DELA

- ▶ Število ur začasnega ali občasnega dela v posameznem koledarskem mesecu, opravljenega **pri nevladni organizaciji**, delujoči v javnem interesu, lahko preseže omejitve iz prejšnjega odstavka, vendar **ne več kot dvakratnika ur opravljenega začasnega ali občasnega dela glede na število zaposlenih delavcev.**
 - (6) Ministrstvo, pristojno za delo, lahko na podlagi **vloge delodajalca**, ki zaposluje več kot 1.250 delavcev, po predhodnem posvetovanju z ostalimi socialnimi partnerji za največ tri mesece v koledarskem letu določi večje število ur začasnega ali občasnega dela, kot je določeno v četrtem odstavku tega člena, vendar ne več kot 1.500 ur v koledarskem mesecu.
 - (7) V število zaposlenih delavcev iz četrtega in šestega odstavka tega člena **se štejejo vse pogodbe o zaposlitvi**, sklenjene za polni delovni čas v času podpisa pogodbe o opravljanju začasnega ali občasnega dela s strani delodajalca, ne glede na to, ali so pogodbe sklenjene za določen ali nedoločen čas.

POGODBA O OPRAVLJANJU ZAČASNEGA IN OBČASNEGA DELA

- ▶ Delodajalec je za upravičenca dolžan voditi **dnevno evidenco** prihoda in odhoda ter števila dejansko opravljenih ur začasnega ali občasnega dela.
- ▶ Delodajalec je na podlagi pogodbe o opravljanju začasnega ali občasnega dela dolžan zagotoviti upravičencu **dohodek** za opravljeno začasno ali občasno delo najkasneje do 18. dne v naslednjem mesecu.

(2) Kadar je v koledarskem mesecu opravljenih **manj kot deset ur** začasnega ali občasnega dela in upravičenec začasno ali občasno delo nadaljuje pri istem delodajalcu tudi v naslednjem koledarskem mesecu, lahko delodajalec izvede izplačilo dohodka za opravljeno začasno ali občasno delo skupaj za oba meseca hkrati, vendar najkasneje do 18. dne v naslednjem mesecu.

DOGODBA O OPRAVLJANJU ZAČASNEGA IN OBČASNEGA DELA

- ▶ Od prejemkov, izplačanih zaradi opravljenega začasnega ali občasnega dela, delodajalci obračunajo **dajatev v višini 25 %**.

Zavezanec za plačilo dajatve iz prejšnjega odstavka je delodajalec

- ▶ Obračunati in plačati tudi prispevek za posebne primere zavarovanja po ZPIZ-2, v višini 8,85 % ter pavšalni prispevek za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

- Definicija dela na črno
- Sankcionirano tudi omogočanje dela na črno

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA

NA ČRNO Zaposlovanje na črno: Primerjava

► **Prepovedano je zaposlovanje na črno**, za kar se šteje, če pravna oseba ali podjetnik, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje dejavnosti:

► - z delavcem ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo, in delavca ni prijavil v zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje,

► zaposli tujca ali osebo brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev,

► omogoči delo dijaka ali študenta brez ustrezne napotnice pooblaščenice organizacije za posredovanje dela, ali če omogoči, da to napotnico uporabi za delo druga oseba,

► nezakonito zaposli državljana tretje države.

➤ Definicija se bistveno ne spreminja. Šteje se, da delodajalec zaposluje na črno, če: omogoči delo posamezniku, s katerim ni sklenil PZ oziroma ga ni prijavil v obvezna socialna zavarovanja ali ga je v času trajanja delovnega razmerja odjavil iz obveznih socialnih zavarovanj.

➤ Omogoči delo posamezniku, s katerim ni sklenil pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo oziroma, ki ga ni zavaroval v skladu z zakoni, ki urejajo obvezna socialna zavarovanja, ali z upokojencem ni sklenil pogodbe o opravljanju začasnega ali občasnega dela.

➤ Omogoči delo dijaku ali študentu v nasprotju s predpisi.

➤ Zaposli tujca ali osebo brez državljanstva v nasprotju s predpisi.

➤ Nezakonito zaposlita državljana tretje države.

- Predlog predvideva, da mora imeti posameznik, ki opravlja delo na podlagi pogodbe civilnega prava ali pogodbe o opravljanju začasnega ali občasnega dela, ves čas opravljanja dela pogodbo na kraju opravljanja dela
- Za zaposlovanje na črto se šteje tudi, kadar posameznik v svojem imenu in za svoj račun zaposli posameznika, da zanj opravlja delo na črto.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO Zaposlovanje na črno: Primerjava

- Novost je določba, da oseba, ki je zaposlena na črno, lahko kadarkoli med zaposlitvijo, pri pristojnih nadzornih organih vloži prijavo zoper delodajalca zaradi zaposlitve na črno.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO Zaposlovanje na črno: Primerjava ZAKON O

PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Zaposlovanje na črno: Primerjava

► Če je v primeru iz prve alinee prvega odstavka tega člena **na črno zaposlena brezposelna oseba**, se **domneva**, da ima sklenjeno delovno razmerje **za nedoločen čas**.

► Na črno zaposlena oseba lahko kadar koli med zaposlitvijo na črno pri pristojnih nadzornih organih **vloži pritožbo** zoper pravno osebo, podjetnika ali posameznika zaradi zaposlitve na črno.

➤ se domneva, da ima sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas za polni delovni čas, razen, ko ima že sklenjeno pogodbo o zaposlitvi pri drugem delodajalcu oziroma, če ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za krajši delovni čas, za razliko do polnega delovnega časa

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO Zaposlovanje na črno: Primerjava

►!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! Če pravna oseba, podjetnik ali posameznik ali na črno zaposlena oseba ne dokaže, koliko časa je trajala zaposlitev, **se šteje, da je bila oseba na črno zaposlena tri mesece.**

► Pravna oseba ali podjetnik mora takšni osebi izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas v roku 3 dni po tem, ko inšpektor za delo ugotovi zaposlitev na črno. Če ji pogodba v tem roku ni vročena, lahko zahteva sodno varstvo.

► Če delodajalec ali posameznik ali oseba, zaposlena na črno, ne izkaže, koliko časa je trajala zaposlitev, tri mesece. **se šteje, da je bila oseba na črno zaposlena**

► Delodajalec mora takšni osebi izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas, **v roku 3 dni** po tem, ko nadzorni organ ugotovi zaposlitev na črno, **razen v primerih, kadar oseba ne izpolnjuje pogojev za opravljanje dela, v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja.**

► Če osebi ni vročena pogodba o zaposlitvi v roku iz četrtega odstavka tega člena ali ni prejela vseh plačil za opravljeno delo iz prejšnjega odstavka, lahko zahteva **sodno varstvo** pri pristojnem sodišču.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO Zaposlovanje na črno: Primerjava

- Pravna oseba, podjetnik ali posameznik, ki na črno zaposli brezposelno osebo, **mora poravnati vse obveznosti iz delovnega razmerja za obdobje celotne zaposlitve** na črno **najmanj v višini minimalne plače za vsak mesec opravljenega dela**, če oseba v tem času ni bila prijavljena v obvezno zdravstveno ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi delovnega razmerja.
- Delodajalec, ki na črno zaposli osebo iz prejšnjega odstavka, mora poravnati vse obveznosti iz delovnega razmerja za obdobje celotne zaposlitve na črno **najmanj v višini bruto minimalne plače za vsak mesec** opravljenega dela, če oseba v tem času ni bila prijavljena v obvezna socialna zavarovanja na podlagi delovnega razmerja za polni delovni čas oziroma sorazmerni del bruto minimalne plače za vsak mesec opravljenega dela, če je bila prijavljena v obvezna socialna zavarovanja na podlagi delovnega razmerja za krajši delovni čas. Delodajalec mora poravnati **obveznosti v petnajstih dneh** po tem, ko nadzorni organ ugotovi kršitev, ter v **osmih dneh od poteka roka** za plačilo nadzornemu organu o tem predložiti dokazilo.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Zaposlovanje na črno:

Primerjava PRIMERJAVA

► Pravna oseba, podjetnik ali posameznik, ki zaposli državljan tretje države, ki nezakonito prebiva v Republiki Sloveniji, mora **državljanu tretje države plačati vse morebitne še neporavnane obveznosti za opravljeno delo najmanj v višini minimalne plače za vsak mesec opravljenega dela**, kot če bi bil državljan tretje države zakonito zaposlen, hkrati pa mora plačati vse stroške pošiljanja neporavnanih plačil v državo, kamor se je državljan tretje države vrnil ali je bil vrnjen.

► Pravna oseba, podjetnik ali posameznik mora **v osmih delovnih dneh** po tem, ko inšpektor za delo ugotovi kršitev, poravnati obveznosti iz šestega in sedmega odstavka tega člena ter **v petih delovnih dneh od poteka roka za plačilo inšpektoratu za delo o tem predložiti dokazilo**.

➤ Delodajalec, ki zaposli državljan tretje države, ki nezakonito prebiva v Republiki Sloveniji, mora državljanu tretje države plačati vse morebitne neporavnane obveznosti za opravljeno delo najmanj v višini **bruto minimalne plače** za vsak mesec opravljenega dela, kot če bi bil državljan tretje države zakonito zaposlen, hkrati pa mora plačati vse stroške pošiljanja neporavnanih plačil v državo, kamor se je državljan tretje države vrnil ali je bil vrnjen. Če delodajalec ali posameznik ali oseba, zaposlena na črno, ne izkaže, koliko časa je trajala zaposlitev, se šteje, da je bila oseba na črno zaposlena tri mesece.

➤ Delodajalec mora v petnajstih dneh po tem, ko nadzorni organ ugotovi kršitev, poravnati obveznosti iz prejšnjega odstavka ter v osmih dneh od poteka roka za plačilo nadzornemu organu o tem predložiti dokazilo.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

- ▶ Če na črno zaposlena oseba iz šestega oziroma sedmega odstavka tega člena ni prejela vseh plačil za opravljeno delo oziroma za povračilo vseh stroškov za pošiljanje neporavnanih plačil v državo, kamor se je državljan tretje države vrnil ali je bil vrnjen, lahko poravnavo obveznosti iz šestega oziroma sedmega odstavka tega člena **uveljavlja neposredno pred pristojnim sodiščem.**
- ▶ Pravna oseba, podjetnik ali posameznik mora pred sklenitvijo delovnega razmerja od državljana tretje države zahtevati, da mu predloži **dokazilo o zakonitem prebivanju v Republiki Sloveniji.** **Kopijo dokazila o zakonitem prebivanju mora hraniti ves čas zaposlitve državljana tretje države pri njem.**
- ▶ Če je pravna oseba, podjetnik ali posameznik, ki je na črno zaposlil osebo iz prvega odstavka tega člena, **podizvajalec, so za obveznosti iz šestega oziroma sedmega odstavka tega člena solidarno odgovorni glavni izvajalec in vsi vmesni podizvajalci, če se jim dokaže, da so vedeli, da je pravna oseba, podjetnik ali posameznik na črno zaposloval osebe ter o tem niso obvestili pristojnih nadzornih organov.**

Primerjava

- ▶ Pravna oseba, podjetnik ali posameznik iz desetega odstavka tega člena ali glavni izvajalec oziroma vsi vmesni podizvajalci iz prejšnjega odstavka so odgovorni za nezakonito zaposlitev, če:
 - ▶ - so vedeli, da je državljan tretje države predložil ponarejeno dokazilo o zakonitem prebivanju,
 - ▶ - za državljana tretje države ni bila opravljena prijava dela v skladu z 49. ali 50. členom Zakona o zaposlovanju in delu tujcev

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO Zaposlovanje na črno: NOVO

- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije lahko v primeru poklicne bolezni, poškodbe pri delu ali smrti osebe, ki je zaposlena na črno, od delodajalca zahteva povrnitev škode skladno s predpisi o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

- ▶ **Nedovoljena reklama /oglaševanje**
- ▶ Prepovedano je **naročanje in objavljanje oglasov** (nedovoljena reklama) v časopisih, revijah, radiu, televiziji in drugih elektronskih medijih (oglaševalska organizacija) ali posredovanje in objavljanje reklamnih sporočil na drug način, ki je dostopen javnosti, če:
 - ▶ - pravna oseba, podjetnik ali posameznik **ponuja oziroma reklamira delo na črno** po določbah 3. člena tega zakona,
 - ▶ - pravna oseba, podjetnik ali posameznik **objavlja potrebo po delavcu, katerega delo ni vezano na registrirano oziroma priglašeno dejavnost.**
- ▶ **Naročnik oglasa je dolžan ob naročilu oglasa navesti podatke o njegovi identiteti:** firmo in sedež firme ter ime in priimek odgovorne osebe ali ime in priimek naročnika ter njegovo stalno prebivališče.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

- ▶ Oglaševalska organizacija **ne sme objavljati** oglasov, če naročnik oglasa ne posreduje podatkov iz prejšnjega odstavka.
- ▶ Oglaševalska organizacija je dolžna organom iz 13. člena tega zakona na njihovo zahtevo posredovati podatke o naročniku oglasa.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Aktivnosti, ki niso delo oziroma zaposlovanje na črno: primerjava

➤ Za delo na črno ne šteje:

- - medsebojna sosedska pomoč,
- - delo v lastni režiji,
- - nujno delo,
- - humanitarno, karitativno, prostovoljno in dobrodelno delo po tem zakonu in po drugih predpisih,
- - osebno dopolnilno delo.

Z zaposlovanje na črno ne štejejo:

- - kratkotrajno delo,
- - malo delo (razveljavitev, uporablja se do 1.7.2013)
- - nujno delo
- ter humanitarno, karitativno, prostovoljno in dobrodelno po tem zakonu in po drugih predpisih.

➤ Za delo na črno ne šteje:

- sosedska pomoč,
- delo v lastni režiji,
- nujno delo,
- humanitarno delo, karitativno delo, delo za invalidske organizacije, prostovoljsko delo po tem zakonu in po drugih predpisih,
- osebno dopolnilno delo.

➤ za zaposlovanje na črno ne štejejo:

- kratkotrajno delo,
- nujno delo,
- humanitarno delo, karitativno delo, delo za invalidske organizacije, prostovoljsko delo po tem zakonu in po drugih predpisih.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Aktivnosti, ki niso delo oziroma zaposlovanje na črno: primerjava

- Za zaposlovanje in delo na črno tudi ne **šteje brezplačna pomoč** na kmetijah, planinah in skupnih pašnikih ob sezonskih konicah za spravilo primarnih kmetjskih proizvodov in odgona živine

75 ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO- sosedska pomoč

- ▶ Sosedska pomoč
- ▶ Za medsebojno sosedsko pomoč se šteje opravljanje dela **med sosedi**, kadar med njimi obstaja določena **bližina v smislu prebivanja**, če med njimi ni sklenjene pogodbe in je **delo opravljeno brez plačila** ter če ga ne opravi pravna oseba ali podjetnik, ki opravlja dejavnost, ki je **neposredno vezana na opravljeno delo**, kakor tudi druge oblike medsosedske pomoči, določene v zakonu.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Aktivnosti, ki niso delo oziroma zaposlovanje na **črno: Delo v lastni režiji** -primerjava

► Delo v lastni režiji

► Za opravljanje del v lastni režiji se šteje opravljanje **vseh del na nepremičninah**, razen če s posebnim zakonom ni drugače določeno, **in na premičninah v osebni lasti**, ter **opravljanje storitev**, kadar jih opravlja lastnik sam ali njegov zakonec ali oseba, s katero živi v zunaj zakonski skupnosti ali partner v registrirani istospolni skupnosti, ali z osebami, s katerimi je v sorodstvu v ravni vrsti do tretjega kolena.

► Za delo v lastni režiji se šteje opravljanje **vseh del in storitev na nepremičninah** v osebni lasti ali v najemu, v užitku, služnosti rabe ali stanovanja, razen če s posebnim zakonom ni drugače določeno in na premičninah v osebni lasti, v užitku ali služnosti rabe, **kadar jih opravlja** lastnik naštetih pravic ali najemojemalec, njegov zakonec ali oseba, s katero živi v zunajzakonski skupnosti, partner v registrirani istospolni skupnosti, **ali kadar jih brezplačno opravljajo osebe**, s katerimi je v sorodstvu v ravni vrsti ali stranski vrsti do vštetega tretjega kolena **ter v sorodstvu po svaštvu do vštetega drugega kolena**.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Aktivnosti, ki niso delo oziroma zaposlovanje na črno: **nujno delo**-primerjava

► Nujno delo

► Za opravljanje nujnih del za **preprečitev nesreč ali odstranitev posledic naravnih in drugih nesreč** se štejejo vsa dela, ki so namenjena preprečevanju naravnih nesreč (poplave, plazovi) ali odstranjevanju posledic naravnih nesreč (odstranjevanje ruševin, naplavin) in drugih nesreč (odprava posledic požara in podobno).

► Za opravljanje nujnih del za preprečitev nesreč ali odstranitev posledic naravnih in drugih nesreč se štejejo vsa dela, ki so namenjena preprečevanju naravnih nesreč ali odstranjevanju posledic naravnih in drugih nesreč.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Aktivnosti, ki niso delo oziroma zaposlovanje na črno: primerjava, Humanitarno, karitativno, prostovoljno in dobrodelno delo
humanitarno, karitativno delo, delo za invalidske organizacije, prostovoljsko ter doborodelno delo

▶ Humanitarno, karitativno, prostovoljno in dobrodelno delo

▶ Za humanitarno, karitativno in prostovoljno delo se šteje **brezplačno** opravljanje dela **za organizacije**, ki so registrirane kot humanitarne ali karitativne ter organizirano prostovoljno delo v okviru drugih nevladnih organizacij.

▶ Za **dobrodelno delo** se šteje **brezplačno** opravljanje dela, ki je namenjeno **varovancem v vzgojnovarstvenih zavodih, šolarjem, dijakom in študentom v izobraževalnih zavodih, bolnikom v bolnišnicah ter osebam v domovih za ostarele.**

➤ Za humanitarno in karitativno delo ter delo za invalidske organizacije se šteje brezplačno opravljanje dela za organizacije, ki pridobijo status humanitarne, karitativne ali invalidske organizacije.

➤ Za humanitarno delo se šteje tudi brezplačno opravljanje dela za zagotovitev pripravljenosti, usposobljenosti in izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči v nevladnih organizacijah, ki delujejo v javnem interesu na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v skladu s predpisi.

➤ Za prostovoljsko delo se šteje opravljanje dela v skladu z zakonom, ki ureja prostovoljstvo.

➤ definicija dobrodelnega dela ostaja nespremenjena

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

Aktivnosti, ki niso delo oziroma zaposlovanje na črno

▶ Za kratkotrajno delo se šteje **brezplačno opravljanje** dela v **mikro družbi, zasebnem zavodu ali pri podjetniku z največ 10 zaposlenimi**, kadar jih opravlja **zakonec**, zunajzakonski partner ali partner v registrirani istospolni skupnosti

podjetnika ali lastnika oziroma solastnika gospodarske družbe oziroma zasebnega zavoda ali oseba, s katero je v sorodu v ravni vrsti do prvega kolena, in traja največ 40 ur mesečno.

▶ Posebno varovanje mlajših od 18 let

▶ To delo se lahko opravlja na podlagi **predhodne prijave upravni enoti**, kjer se delo opravlja. Prijava vsebuje navedbo osebe, ki bo delo opravljala, kraj in čas opravljanja dela ter izjavo o izpolnjevanju pogojev iz tega zakona. **Upravna enota mora en izvod prijave nemudoma posredovati pristojnemu inšpektoratu za delo.**

- Prvi pogoj je še vedno enak
- V zakonu ni več pogoja prijave inšpektoratu
- Dolžnost vodenja evidence in njene hrambe 2 leti, evidenco podpišeta delodajalec in oseba, ki opravlja kratkotrajno delo

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO (ŠE VELJA)

► Oseбно dopolnilno delo

- Za oseбно dopolnilno delo se šteje, kadar posameznik osebno sam opravlja dela pomoči v gospodinjstvu in njim podobna dela, nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča ter opravlja druga manjša dela, pod pogojem, da posebni predpisi ne določajo drugače.
- Za oseбно dopolnilno delo se šteje tudi, kadar posameznik osebno sam izdeluje izdelke domače in umetne obrti, za katere ima pridobljeno mnenje po določbi 15. člena obrtnega zakona (Uradni list RS, št. 50/94).
- Dela iz prvega in drugega odstavka tega člena se lahko opravljajo pod pogojem, če letni prihodki iz naslova tega dela ne presegajo minimalne letne plače v Republiki Sloveniji iz preteklega leta, in če so določena v pravilniku o delih, ki jih je šteti za oseбно dopolnilno delo ter o postopku priglasitve teh del.
- Posameznik je dolžan osebno dopolnilno delo iz prvega in drugega odstavka tega člena pred pričetkom opravljanja *priglasiti pristojni upravni enoti*, ki ga vpiše v seznam zavezancev, ki opravljajo osebno dopolnilno delo.

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO OSEBNO DOPOLNILNO DELO---NOVO

► OPREDELITEV OSEBNEGA DOPOLNILNEGA DELA

- Za osebno dopolnilno delo se šteje, kadar posameznik osebno sam opravlja dela pomoči v gospodinjstvu in njim podobna dela ter opravlja druga manjša dela, pod pogojem, da posebni predpisi ne določajo drugače, in da so določena v **pravilniku** o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo.
- Storitve iz prejšnjega odstavka se lahko opravljajo **pod pogojem, da se ne opravljajo za pravno osebo, tuj pravni subjekt ali samozaposleno osebo.**
- Za osebno dopolnilno delo se šteje tudi kadar posameznik osebno sam **izdeluje izdelke domače in umetne obrti, za katere ima pridobljeno mnenje v skladu z določbami zakona, ki ureja obrtno dejavnost, izdeluje druge izdelke, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih in jih prodaja ali nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča, POD POGOJEM, DA SO TA DELA DOLOČENA V PRAVILNIKU**

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO OSEBNO DOPOLNILNO DELO---NOVO

- Posameznik mora osebno dopolnilno delo iz prvega in tretjega odstavka tega člena pred pričetkom opravljanja **priglasiti pri AJPESU**, po spetu ali osebno na UE
- Posameznik, ki priglasil opravljanje **osebnega dopolnilnega dela lahko delo opravlja delo za osebo, ki razpolaga z vrednotnico**, ki glasi na njegovo ime
- Posameznik ki je priglasil delo (izdelovanje izdelkov.....) mora razpolagati **z vrednotnico na svoje ime**
- **Vrednotnica se pridobi pred pričetkom opravljanja dela in velja za koledarski mesec**

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO OSEBNO DOPOLNILNO DELO----NOVO

- AJPES vodi evidenco oz.seznam posameznikov ki opravljajo osebno dopolnilno delo s podatki, ki jih novela izrecno predpisuje
- AJPES obdeluje podatke v zvezi z opravljanjem dela
- Ima vpogled v CRP
- Dolžnost javljanja soremenjenih podatkov
- Javno objavljen seznam posameznikov (na spetni strani), ki opravljajo osebno dopolnilno delo
- V noveli določeni pogoji za izbris iz seznama

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO OSEBNO DOPOLNILNO DELO----NOVO

- ▶ PRIHODKI
- NE SMEJO PRESEGATI V POSAMEZNEM POLLETJU KOLEDARSKEGA LETA V SEŠTEVKU DVEH POVPREČNIH MESEČNIH NETO PLAČ V RS V PRETEKLEM LETU
- Polletno poročanje posameznika, ki opravlja osebno dopolnilno delo DURS, najpozneje do desetega v mesecu po preteku polletnega obdobja
- DURS vodi evidenco prihodkov...ti podatki se uporabljajo za nadzor

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO OSEBNO DOPOLNILNO DELO----**NOVO- VREDNOTNICA**

- Pridobi se na podlagi zahteve prek spletnega portala e-uprava
- Pristojno min.za delo
- Vrednotnica se izda po **predložitvi naloga za plačilo prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje** ter naloga za plačilo prispevka za zdravstveno zavarovanje in zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicno bolezen---te stroške nosi zavezanec za plačilo prispevkov
- Zahtevki in sama vrednotnica morata vsebovati vse podatke potrebne za obračun
- Zahtevki se posreduje tudi DURS

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO OSEBNO DOPOLNILNO DELO----**NOVO- VREDNOTNICA**

- Sprejet bo podzakonski akt za osebno dopolnilno delo, ki bo podrobno opisal dela, ki štejejo za osebno dopolnilno, način priglasitve, obrazec in način poročanja o prihodku.....

NOVO-NADZOR

- ▶ Nazdorni organi so:
- Tržni inšpektorat
- Inšpektorat za delo
- Carinska uprava
- Inšpektorat za promet
- Davčna uprava
- Poostren nadzor izvajajo tudi drugi nadzorni organi s področja kmetijstva, okolja, gozdarstva, energetike in prostora, zdravja, šolstva, športa in notranjih zadev (zapisnik o ugotovitvah pošlje pristojnemu organu).

- ▶ Inšpektorat pristojen za trg:
- Delo na črno, razen kadar posameznik opravlja delo ali dejavnost na črno in ni vpisan ali priglašen, kakor to določa ta ali drugi zakon
- v večini primerov če gre za omogočanje dela na črno

NOVO-NADZOR

- ▶ CURS:
- Za kršitve določb kadar posameznik opravlja delo ali dejavnost na črno in ni vpisan ali priglašen, kakor to določa ta ali drugi zakon
- Omogočanja dela na črno v kolikor se nanaša na posameznike
- Zaposlovanja na črno ter nedovoljeno oglaševanja v delu ki se nanaša na posameznika

NOVO -NADZOR

- ▶ Išpektorat RS za delo:
- oglaševanje

NOVO -NADZOR

- ▶ Inšpektorat za promet:
 - Razen za zaposlovanje na črno

- ▶ DURS
 - Delo na črno, razen če se le to nanaša na posameznika

Novo – postopek nadzora

- ▶ V primeru ugotovljene kršitve se izda odločba o prepovedi opravljanja dejavnosti ali dela na črno oziroma odločba o prepovedi opravljanja dela posameznikov, ki je zaposlen na črno.
- Če inšpektor za delo ugotovi, da obstaja sum zaposlitve na črno, izda odločbo o prepovedi opravljanja dela posamezniku, ki je zaposlen na črno in obvesti CURS.
- Zoper odločbo je dovoljena pritožba – 8 dni, ki ne zadrži izvršitve.
- Če nadzorni organi ugotovijo, da obstaja sum neizpolnjevanja davčnih obveznosti oziroma neplačanih prispevkov za obvezna socialna zavarovanja, o tem obvestijo DURS.
- Premoženska korist pridobljena z delom na črno se odvzame.

Novo - komisija

- ▶ Ustanovi se organ, ki določa, usklajuje in spremlja to področje.

Kazenske določbe

- ▶ KRŠITEV PREPOVEDI DELA NA ČRNO
- Globa od 4.200 do 26.000 EUR za pravno osebo ali tuj pravni subjekt, če opravlja dejavnost, ki določa v ustanovitvenem aktu, ali če ...
- Ista globa za prekršek pri samozaposleni osebi, če opravlja dejavnost, ki ni vpisana v register ...
- Ista globa za tuj pravni subjekt, če opravlja storitve ali dejavnost v RS brez registrirane podružnice ali predpisanega dovoljenja
- Ista globa za pravni subjekt, ki ima sedež v državi EU, EGP ali Švicarski konfederaciji, kadar ne opravlja dejavnosti storitev v skladu z zakonom, ki ureja storitve na notranjem trgu.
- Kaznjujejo se z razponom glob od 520 do 2.600 EUR odgovorne osebe pravne osebe ...
- Z globo od 1.000 do 5.000 EUR se kaznuje posamezni, kadar opravlja dejavnost ali delo in ni vpisan ali priglašen.

Kazenske določbe

- ▶ Globe za omogočanje dela na črno
- Od 2.600 do 15.600 EUR delodajalec, ki ni posameznik, če omogoči opravljanje dela na črno, pa ve, da gre za delo na črno, ali če sklene pogodbo z drugo pravno osebo ... Pa ve, da opravlja delo na črno (4. člen). Z globo od 420 do 1.600 EUR se kaznuje odgovorna oseba delodajalca.
- Z globo od 1.000 EUR do 5.000 EUR posameznik, ki omogoči opravljanje dela ...

Kazenske določbe

- ▶ Globe za kršitev prepovedi zaposlovanja na črno
- Nanašajo se na kršitev 5. člena in se gibljejo v razponu od 5.000 do 26.000 EUR, odgovorna oseba pa je v tem primeru kaznova od 500 do 2.500 EUR.
- Z globo od 500 do 2.500 EUR se kaznuje posameznik, ki mu je delodajalec omogočil delo brez sklenitve PZ, pogodbe civilnega prava, pogodbe začasnega ali občasnega dela, ali brez napotnice.
- 100 do 2.500 EUR posameznik, če nima pogodbe civilnega prava ali začasnega ali občasnega dela pri sebi na kraju opravljanja dela.
- Od 1.000 do 5.000 EUR posameznik, kadar v svojem imenu in za svoj račun zaposli posameznika, ki zanj opravlja delo na črno.
- 5.000 do 15.600 EUR delodajalec, ki ni posameznik, če ni izročil pisne pogodbe o zaposlitvi v roku (po opravljeni inšpekcijskem nadzoru), odgovorna oseba delodajalca se kaznuje z globo od 500 do 2.5000

Kazenske določbe

- Z globo 5.000 do 15.000 EUR delodajalec, ki ni posameznik, kadar v 15 dneh od ugotovitve kršitve ne poravna obveznosti ali v 8 dneh od poteka roka za plačilo ne predloži dokazila o poravnavi obveznosti.
- 2.500 do 5.000 EUR posameznik, če v 15 dneh od ugotovitve kršitve ne poravna obveznosti iz šestega in osmega odstavka 5. člena oziroma v 8 dneh ne predloži dokazila o poravnavi.
- Z razponom glob od 2.500 do 5.000 EUR se kaznuje tudi delodajalec, ki od državljanu tretje države ne zahteva potrdila o zakonitem bivanju v RS.
- Od 1.200 do 2.500 Eur delodajalec, kadar kopije dokazila o zakonitem prebivanju ne hrani ves čas zaposlitve državljanu tretje države. Globa od 1.200 do 2.500 EUR je predpisana v takih primerih za odgovorno osebo delodajalca.
- POSAMEZNIK, KI JE ZAPOSLEN NA ČRNO SE NE GLEDE NA TO, DA JE TO NJEGOVO DELO SANKCIONIRANO, ŠE ZA PREKŠEK NE KAZNUJE, ČE V ČASU TRAJANJA ZAPOSLOTITVE NA ČRNO, ŠE PRED UVEDBO NADZORA, PRIJAVI DELODAJALCA ALI POSAMEZNIKA.

Kazenske določbe

- Predpisane so tudi globe za nedovoljeno oglaševanje, v razponu od 1.600 do 15.600 EUR ter manjše globe za odgovorne osebe.
- Predpisano je tudi, da se lahko v hitrem postopku izreče tudi globa v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe.
- Z trikrat višjo globo od predpisane je lahko v primeru storitve prekrškov iz koristljubnosti ali če gre za visoko protipravno premoženjsko korist, kaznovan tisti, ki stori ta prekršek.
- V zakonu je tudi določba o izključitvi iz postopkov javnega naročanja in iz upravičenosti do javnih sredstev ter obveznost njihovega vračila.

Prehodne in končne določbe

- So izjemno pomembne, ker določajo višino prispevka za osebno dopolnilno delo, tako, da znaša ta prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje na vrednotnico 7 EUR in za zdravstveno zavarovanje 2 EUR. Določa tudi, da se prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje šteje za prispevek zavarovanca in prispevek delodajalca. Prispevek za zdravstveno zavarovanje se šteje za prispevek za poškodbo pri delu in poklicno bolezen (17. člen ZZVZZ) in prispevek od dohodkov iz drugega pravnega razmerja.
- Določa tudi zavezanca za plačilo prispevka za osebno dopolnilno delo in kdo je tisti, ki pobira prispevek. Tako je zavezanec za plačilo prispevka za osebno dopolnilno delo oseba, pri kateri se opravlja delo, oziroma posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo.
- Izrecno določa, da se zahtevek za pridobitev vrednotnice šteje za obračun prispevkov za socialno varnost po ZDAVP, vendar se za ta obračun ne uporabljajo določbe ZDAVP, s katerimi se ureja predložitev davčnega obračuna po izteku prepisanega roka, popraviljanje pomot v davčnem obračunu ter popraviljanje davčnega obračuna, le je davčna obeznost izkazana previsoko.
- Obveznost za plačilo prispevka na podlago osebnega dopolnilnega dela nastane z vložitvijo zahtevka za pridobitev vrednotnice (oz. z dnem začetka opravljanja dela). Rok za plačilo najkasneje do dne opravljanja dela.
- Plačilo se izvede na spletu, na u.

Prehodne in končne določbe

- Prehodne in končne določbe vsebujejo tudi pravila za ugotovitev zavarovalne dobe in osnove za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za posameznike, ki opravljajo osebno dopolnilno delo

10
1

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

- ▶ *Malo delo*
- ▶
- ▶ Razveljavitev, uporabljalo se je do 1.7.2013 (Uradni list RS, št. 21-785/2013)